

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Suomen perustuslain 25 §:n muuttamisesta

Johdanto

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Suomen perustuslakia vaalipiirijakoa koskevilta osin. Ehdotetulla lailla vahvistettaisiin maan jakaminen eduskuntavaaleja varten vähintään yhdeksään ja enintään viiteentoista vaalipiiriin. Tämän lisäksi Ahvenanmaan maakunta muodostaisi edelleen oman vaalipiirinsä.

Vaalipiirejä on Manner-Suomessa nykyisin kaksitoista eli perustuslain edellyttämä vähimmäismäärä. Toteutuessaan ehdotettava perustuslain muutos ei johtaisi väistämättömästi vaalipiirijaon muutoksiin, mutta se mahdollistaisi joidenkin vaalipiirien yhdistämisen ilman, että jokin toinen vaalipiiri olisi jaettava.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma (Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023, s. 215) sisältää kirjauksen vaalijärjestelmän suhteellisuuden parantamisesta: ”Vaalijärjestelmän suhteellisuutta parannetaan valmistelemalla parlamentaarisesti vaalialuemalli sellaisille alueille, joissa piilevä äänikynnys on erityisen korkea. Huomiota kiinnitetään ensisijaisesti Lapin vaalipiiriin, josta pyritään muodostamaan yhteinen laskennallinen vaalialue Pohjois-Pohjanmaan [sic] kanssa, laskentatapana ehdokaskohtainen äänimäärä ja väestöön suhteutettu valittavien edustajien lukumäärä vaalipiireistä. Molemmat vaalipiirit säilyvät itsenäisinä, eikä vaalipiirien rajoja muuteta. Alueellinen identiteetti otetaan huomioon. Lisäksi haetaan vastaavaa toimintatapaa jatkossa sellaisiin vaalipiireihin, joissa kansanedustajamäärä laskee alle kahdeksaan tai alle seitsemään kansanedustajaan. Päätös vaalialuemallista tehdään vuoden 2024 aikana, ja se on tarkoitus ottaa käyttöön viimeistään vuoden 2031 eduskuntavaaleissa.”

Valtioneuvosto asetti 16.11.2023 parlamentaarisen vaalialuetyöryhmän, jonka tehtävänä oli hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti valmistella esitys eduskuntavaalien vaalijärjestelmän suhteellisuutta parantavaksi vaalialuemenetelmäksi sellaisille alueille, joissa piilevä äänikynnys on erityisen korkea. Loppuraportissaan työryhmän enemmistö esitti jatkovalmisteluun ryhtymistä perustuslain ja vaalilain muuttamiseksi. Loppuraportti sisälsi yhden eriävän mielipiteen sekä yhden asiantuntijan lausuman.

Parlamentaarisen vaalialuetyöryhmän enemmistön ehdotuksen mukaisen hallituksen esitystä valmisteltiin oikeusministeriön 15.1.2026 asettamassa valmisteluryhmässä, jonka

tueksi valtioneuvosto asetti 5.2.2026 parlamentaarisen ohjausryhmän. Ohjausryhmä totesi 19.5.2026 kokouksessaan, ettei riittävää yksimielisyyttä hallitusohjelmakirjauksen mukaisen vaalialuemenetelmän edistämiseksi ollut.

Esitys on valmisteltu perustuslain 25 §:n tarkistamista käsitelleen työryhmän mietinnön (Perustuslain 25 §:n tarkistaminen. Työryhmän ehdotus. Oikeusministeriö, Mietintöjä ja lausuntoja 26/2013) ja sen perusteella vaalikaudella 2011–2015 annetun hallituksen esityksen (HE 55/2014 vp) pohjalta oikeusministeriössä sen jälkeen, kun parlamentaarisen vaalialuetyöryhmän enemmistön ehdotuksen mukaisen hallituksen esityksen valmistelun edistämiseksi ei parlamentaarisessa ohjausryhmässä saavutettu riittävää yksimielisyyttä. Ehdotus perustuu ohjausryhmän jäsenten piirissä käytyihin keskusteluihin eri sääntelyvaihtoehdoista.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta.

Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/18611/2026.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.om(at)gov.fi tai postitse osoitteeseen Kirkkokatu 12, 00170 Helsinki. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/18611/2026. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, OM039:00/2026). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasyistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Luonnoksesta hallituksen esitykseen voi antaa lausunnon 17.6.2026 - 12.8.2026.
Ruotsinkielinen käännös luonnoksesta toimitetaan lausuntopalveluun myöhemmin ja siitä voi antaa lausunnon ruotsiksi 26.6.2026 - 21.8.2026.

Valmistelijat

Asiantuntija Tuomas Rekola (28.7. saakka, poissa 17.-18.6.2026)
Neuvotteleva virkamies Heini Huotarinen (28.7. jälkeen)

Liitteet:

[Luonnos Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen perustuslain 25 §n muuttamisesta.pdf](#)

Jakelu:

Avoin Puolue r.p., Öppna Partiet r.p.
Eläinoikeuspuolue r.p., Djurrättspartiet r.p.
Etelä-Karjalan liitto
Etelä-Pohjanmaan liitto
Etelä-Savon maakuntaliitto
Hampupuolue r.p., Hampapartiet r.p.
Hämeen liitto
Kainuun liitto
Kansallinen Kokoomus r.p., ruotsiksi Samlingspartiet r.p.
Keski-Pohjanmaan liitto
Keski-Suomen liitto
Kristallipuolue r.p., Kristall Parti r.p.
Kymenlaakson liitto
Lapin liitto
Liberaalipuolue - Vapaus valita r.p., Liberalpartiet - Frihet att välja r.p.
Liike Nyt r.p., Rörelse.nu r.p.
ministeri Lauri Tarasti
Perussuomalaiset r.p., Sannfinländarna r.p.
Pirkanmaan liitto
Pohjanmaan liitto
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Savon liitto
Päijät-Hämeen liitto
Satakuntaliitto
Sinimusta Liike r.p.
Sitoutumattomat ry
Suomen Graniittipuolue r.p.
Suomen Keskusta r.p., ruotsiksi Centern i Finland r.p.
Suomen Kommunistinen Puolue r.p., Finlands Kommunistiska Parti r.p.
Suomen Kristillisdemokraatit (KD), Kristdemokraterna i Finland (KD) r.p.
Suomen Kuntaliitto ry
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue - Finlands Socialdemokratiska

Parti r.p.
Svenska folkpartiet i Finland r.p., Suomen ruotsalainen
Totuuspuolue r.p.
Uudenmaan liitto
Vaalitutkimuskonsortio
Valta kuuluu kansalle r.p.
Vapauden liitto r.p.
Varsinais-Suomen liitto
Vasemmistoliitto r.p., ruotsiksi Vänsterförbundet r.p.
Vihreä liitto r.p., ruotsiksi Gröna förbundet r.p.

Lausunnonantajan lausunto

Tulisiko perustuslaissa säädettyä vaalipiirien vähimmäis- ja enimmäismäärää laskea nykyisestä kahdestatoista ja kahdeksastatoista esityksessä ehdotettuun yhdeksään ja viiteentoista?

- Ei
- Kyllä

Perustelunne

Onko teillä muuta lausuttavaa esityksestä?

Suurpää Johanna
Oikeusministeriö

Rekola Tuomas
Oikeusministeriö